

Práce v klusu

Proč jsou někteří koně příliš rychlí? Jak to změnit?

Proč někteří koně špatně zastavují?

V čem vám pomůže práce na dvou stopách?

Víte, jak pracovat v klusu, aby se váš kůň rychle zlepšoval?

Radek Líbal

www.opravdovaduvera.cz

www.radeklibal.cz

Obsah

Práce v klusu	1
Obsah	2
Čeho se práci v klusu snažím dosáhnout?	3
Ovlivnění temperamentu koně	3
Výcvikový plán	5
Aby kůň rozuměl tomu, co po něm chcete	6
Procvičování toho, co kůň už umí	6
Jak postupovat při práci v klusu	6
☐ Kruhy a rovné čáry – základ pro jemné a přesné vedení koně	7
☐ Osmičky – pro snadnou změnu směru a zdravá záda	7
☐ Uvolnění a posílení hlavy a krku – pro správnou práci hřbetu a pohodlnější jízdu	7
☐ Kavalety – aby byl kůň pozorný	8
☐ Zastavení – aby kůň nebyl jako auto, kterému nefungují brzdy	8
☐ Kontrola rychlosti – abyste mohli vždy snadno zrychlit nebo zpomalit	10
Jak zlepšit přesnost vedení koně	11
☐ Práce na dvou stopách – abyste mohli vždy snadno a správně nacválat	13
☐ Poloviční překrok – pro snazší vedení koně v každé situaci	13
Jak používat bič a ostruhy	14
Nezapomeňte	15

Čeho se práci v klusu snažím dosáhnout?

Práce v klusu navazuje na práci v kroku. **S prací v klusu začínám** tehdy, **když kůň v kroku pochopil, co po něm požaduji** a dostatečně rozumí mým pobídkám. Neznamená to, že než začnu klusat, musí vše dělat perfektně v kroku, ale musí vždy vědět, co po něm chci. Jsem-li schopen jít v klidu krokem kolem jízdárny a zastavit koně svojí rukou, mohu to zkusit i v klusu. A když to zvládnu v klusu, mohu to samé zkusit i ve cvalu. To samé platí i následně. Jestliže nejsem schopen s koněm udělat uvolnění hlavy a krku v kroku, nemá cenu to zkoušet v klusu, vždy to může být jenom horší. Ale pokud uvolnění hlavy a krku s koněm v kroku nějak zvládnou, mohu ho začít trénovat i v klusu.

Ovlivnění temperamentu koně

Správnou **prací v klusu** a následně i **ve cvalu lze ovlivňovat i temperament koně**. Líného koně lze správnou prací povzbudit k tomu, že jde energičtěji dopředu, lépe a ochotněji reaguje na vaše pobídky. Příliš rychlého koně můžete naopak naučit svojí energií šetřit na chvíle, kdy ji po něm budete vyžadovat.

Jak to dělám?

S líným koněm se snažím pracovat většinu času spíše **v rychlejším tempu**. Kůň si při rychlejším klusu zažije rychlý pohyb a ten se tím pro něj postupně stává přirozenější a je pak snazší jej o něj kdykoli požádat. Důsledně **dbám na to, aby kůň vykročil dopředu a zrychloval na jemné pobídky**. Zareaguje-li kůň na mou jemnou pobídku příliš laxe, použiji následně pobídku tak důraznou, aby ho z jeho letargie spolehlivě probírala. Vyžadovat po líném koni pomalejší tempo je vždy snadné, protože takové přání vám tito koně rádi a ochotně splní. **Těžiště práce s línějším koněm by proto mělo být vždy v rychlejší práci**.

Pracuji-li s **koněm, který je příliš rychlý**, nejdříve musím vyloučit možnost, že kůň utíká, protože má z něčeho strach. Pokud při práci ze země kůň udržuje své tempo a nemáte problém ho zpomalit či zastavit, a po nasednutí na něj s vámi utíká, může to být také z toho důvodu, že má strach z vás nebo ze způsobu vaší komunikace s ním.

Kůň v přírodě **na svůj strach reaguje** vždy **útěkem** a tento jeho přirozený instinkt se může projevit i tehdy, pokud má strach z jezdce nebo nějakého jeho chování. To, že deset jiných koní ze stejného mého chování obavy nemá, neznamená, že tento jedenáctý kůň se nemusí mého chování obávat. Je to obdobné jako u lidí, někdo se bojí výšek, jiný hadů a někdo má obavy plavat v hloubce, i když plavat dobře umí.

Zde je důležité nejdříve zjistit, z čeho má kůň strach, odstranit příčinu strachu a získat jeho důvěru.

Jestliže jde kůň rychle pouze proto, že to odpovídá jeho temperamentu, snažím se jeho energii usměrnit způsobem, jaký je výhodný i pro mě – např. aby kůň svou energii věnoval lepšímu podsazování svých zadních nohou a správné práci hřbetu a krku. Zároveň se **koně snažím naučit, aby se svou energií začal šetřit. Toho dosáhnou tím, že kůň nikdy dopředu nebude vědět, jak dlouhá práce ho čeká** a kolik energie bude muset vydat.

Jestliže s takovým koněm pracujete pokaždé např. 50 minut, kůň se snaží všechnu svoji energii rychle vybit, protože nezažil situaci, že byl na konci tréninkové hodiny unavený. Při práci s takovým koněm dodržuji zásadu, že hodně měním délku výcvikové hodiny. Jeden den s takovým koněm mohu pracovat třeba hodinu a půl na jízdárně. Druhý den ho nejprve 20 minut lonžuji, pak jdu třeba na hodinu a půl na klidnou vyjížďku a po návratu ještě s koněm pracuji dalších 30 minut na jízdárně. Třetí den jezdím lehce třeba 40 minut na jízdárně.

Nejde o to koně fyzicky zničit, ale jde o to, aby si uvědomil, že i potom, co vybijí všechnu svou přebytečnou energii, ho můžu požádat o další práci.

U těchto koní, i když jdou zpočátku výcvikové hodiny rychleji, než bych si představoval, nepoužívám příliš pobídky ke zpomalení nebo zastavení. Pokud jsem se, ale rozhodl pracovat v klusu, nechám je klusat rychle, ale nenechám je nacyválat. Jakmile začnou jevit ochotu ke zpomalení nebo i sami zpomalovat, naopak je pobídnu na chvíli ještě do rychlého klusu. Koni tak řeknu, ano klusal jsi rychle, protože já jsem to chtěl a teď i když bys už rád zpomalil, já chci, abys ještě chvíli klusal rychle. **Koně tak dostanu do situace, kdy už se mu příliš běžet nechce a rád by zpomalil. Dám-li v tuto chvíli pobídku ke zpomalení nebo zastavení, kůň ji ochotně splní.** V tu chvíli po něm **chci totiž to samé, po čem touží i on.** Tímto způsobem **v koni budu podvědomý pocit, že plnit moje pobídky je pro něj dobré a zároveň si vytváří návyk na moje pobídky ochotně reagovat.**

Výcvikový plán

Nikdy si předem neplánuji, co by měl kůň umět za měsíc nebo za čtvrt roku. Vždy se **soustředím hlavně na momentální výcvikovou hodinu** a s ohledem na to, jak dobře při ní můj kůň pracuje, následně přemýšlím o tom, co budu dělat zítra nebo za dva dny. Tímto se vyhnu negativním pocitům nebo frustraci z toho, že můj kůň nedělá při výcviku tak rychlé pokroky, jak jsem si původně naplánoval.

Zklamání z toho, že trénink nepostupuje tak rychle jak byste chtěli, se může negativně projevit i na vašem přístupu ke koni a na radosti z ježdění. Protože nemám dlouhodobé plány, vždy reaguji na momentální schopnosti koně a procvičuji s ním to, o čem jsem přesvědčen, že v danou chvíli nejvíce potřebuje zlepšit. Pro mne není důležité to, jak rychle se kůň zlepšuje, ale to, aby se zlepšoval a ne zhoršoval. Stejně tak jako člověk i kůň má někdy horší den, **když se však zhoršuje dva dny po sobě, je na čase se zamyslet**, proč tomu tak je a **kde se stala chyba.** V tomto případě se vždy vracím k základům a přemýšlím o tom, co při tréninku změnit.

Aby kůň rozuměl tomu, co po něm chcete

Moje komunikace s koněm je založena na tom, že učím-li koně nové věci, **špatné** nebo ne úplně správné **provedení opakuji a po dobrém provedení ho naopak pochválím** a nechám chvíli relaxovat.

Kůň tak brzy pozná, kdy pracoval dobře a kdy ne. Vždy, když kůň daný cvik provedl správně, opakuji jej nejdříve po 10 až 20 sekundách, ve kterých po koni nic obtížného nevyžaduji. **Provede-li kůň daný cvik několikrát správně, přejdu k jiné práci.**

Není vždy snadné poznat, kdy s procvičováním jednotlivých cviků skončit. Já se vždy snažím s učením nové věci skončit spíše dřív, kdy ji ještě kůň dělá dobře, než později, kdy už ji začne dělat špatně. Neplatí totiž, že čím víckrát daný cvik kůň udělá, tím dříve a lépe ho bude umět. Naopak **pokud opakuje** jednotlivé **cviky** při tréninku **příliš často**, spíše se stane, že **koně otrávíte** a nebude mít chuť je dělat.

Procvičování toho, co kůň už umí

Občas je potřeba procvičit i věci, které už kůň dobře umí. Věci, které už kůň dobře zvládl, s ním procvičuji jednou až dvakrát týdně. Kromě cviků na uvolnění a posílení hřbetu a krku, které alespoň krátce s koněm zopakují každou výcvikovou hodinu.

Jak postupovat při práci v klusu

Jak by na sebe měla práce v klusu navazovat, aby se kůň rychle zlepšoval.

- ***Kruhy a rovné čáry – základ pro jemné a přesné vedení koně***

Kombinaci kruhů a rovných čar v klusu používám na začátku výcvikové hodiny k rozhýbání a zahřátí koně a k zopakování jednoduchých věcí. To, čemu zde nejvíce věnuji pozornosti je, aby kůň šel s malými pobídkami přesně tam, kam chci. A poté, co se rozhýbe a zahřeje, aby klusal se správnou polohou hlavy, na kruhu byl vždy správně ohnutý a v případě potřeby dobře reagoval na přizvednutí mé ruky snížením hlavy.

- ***Osmičky – pro snadnou změnu směru a zdravá záda***

Osmičky jsou ideálním cvikem pro uvolnění a posílení svalstva krku a hřbetu. Kůň zde pravidelně mění pravý a levý kruh a tím, jak přechází z jednoho na druhý, střídavě posiluje a protahuje svalstvo na obou stranách krku a hřbetu.

Při provádění tohoto cviku je důležité, aby kůň chodil na každém kruhu správně ohnutý, tzn., že jeho páteř jakoby kopíruje obvod kruhu, na kterém právě kluše.

Soustředím se zde na to, aby kůň dělal pěkné kulaté kruhy a snadno měnil ohnutí při přechodu z jednoho kruhu na druhý. Čím jsou kruhy menší, tím na nich musí být kůň více ohnutý a to je pro něj těžší. Není proto dobré pracovat na malých kruzích příliš dlouho. Pokud ale kůň malé osmičky zvládne, jsou pak pro něj ty větší mnohem snadnější a také se podstatně zlepši jeho celková ovladatelnost.

- ***Uvolnění a posílení hlavy a krku – pro správnou práci hřbetu a pohodlnější jízdu***

Uvolnění krku provádím obdobně jako v práci v kroku. Při tomto cvičení po koni chci, aby šel ohnutý asi dva až tři klusové kroky a pak plynule změnil ohnutí

na druhou stranu. Po dvou až třech takových ohnutích na každou stranu nechám vždy koně chvíli relaxovat na volné otěži.

Při provádění tohoto cviku je pro mne nejdůležitější, abych postupným výcvikem docílil toho, že koně nebudu ohýbat tahem otěže, ale kůň dá hlavu do požadované polohy na mou velmi jemnou pobídku téměř sám.

Tím, že mi k ohnutí koně stačí čím dál jemnější pobídka, totiž poznám, že pracuji správně a koni zesilují svaly na jeho hřbetu a krku.

Silný hřbet je pro jezdeckého koně velmi důležitý. Koně od přírody nejsou zvyklí nosit na hřbetě žádnou zátěž a váha jezdce může být i více než pětina jejich celkové hmotnosti. Proto je nutné svaly hřbetu posílit, aby mohl svým hřbetem správně pracovat i když nese jezdce. Jak svaly koně zesilují, hřbet se stává pružnější, přenáší se do něj méně otřesů a i pro vás je pak jízda pohodlnější.

Tím **jak kůň jde jiným směrem, než má ohnutou hlavu se zároveň učí dobře pracovat s mým tlakem, což vám následně usnadňuje jeho vedení v jakékoli situaci.**

- ***Kavalety – aby byl kůň pozorný***

Klus přes kavalety je zpestření tréninku pro vás i pro vašeho koně. Koně klus přes kavalety přiměje ke zvýšení pozornosti a je to pro něj dobré gymnastické cvičení. Změnou vzdálenosti kavalet můžete koně přimět trochu prodloužit, nebo naopak zkrátit krok. Začínám vždy s jednou nebo dvěma kavaletami a postupně přidávám další. Jakmile kůň nemá problém s kavaletami na rovné čáře, mohu začít pracovat i na oblouku nebo na kruhu.

- ***Zastavení – aby kůň nebyl jako auto, kterému nefungují brzdy***

Možnost svého koně kdykoliv a v jakékoliv situaci a rychlosti snadno a rychle zastavit je pro mne při ježdění na koni asi **úplně nejdůležitější** a proto ji při tréninku věnuji opravdu hodně pozornosti. Ne snad v tom smyslu, že bych tréninku zastavení při výcviku věnoval nějak moc času a zastavoval příliš často, ale opravdu **každé zastavení, které kůň neudělá podle mých představ vždy opakuji dokud není dobré.**

To, co by měl kůň zvládnout jako první a co už jsme dělali i v práci v kroku **je zastavit na tlak udidla.**

To znamená na plynulé přitažení mých rukou směrem k mému břichu. **Tohle zastavení učím koně jako první** proto, že **je založené na principu ustoupení od tlaku a pro koně je zpočátku nejsrozumitelnější.** Druhý důvod je ten, že pokud pak kůň při nácviku zastavení na tlak do třmenů nebo hlasovou pobídku nezareaguje správně, mohu ho vždy snadno opravit.

Ještě bych měl říct, **proč vůbec učím koně zastavovat na více pobídek.**

Jestliže mi kůň nezastaví například na hlasovou pobídku nebo tlak do třmenů, mohu ho pak vždy poměrně snadno zastavit svou rukou. Ale **pokud koně zastavuji nebo zpomaluji vždy jen svojí rukou,** to znamená tlakem udidla, **jediné co mohu udělat, když kůň na moji pobídku nezastaví je přitáhnout otěže ještě víc. A to bohužel nefunguje** vždy úplně dobře.

Proč tomu tak je? Realita je totiž taková, že velká většina jezdců nemá svoji ruku, hlavně v pro ně vypjatějších situacích úplně pod kontrolou. Chtějí-li pak zastavit koně, neudělají to, že by nejdříve jemným plynulým přitažením otěží dali koni pokyn k zastavení a teprve když kůň nezareaguje, otěže pak přitáhli důrazněji a koně tak opravili. Ale často udělají to, že otěže přitáhnou hned příliš prudce a příliš silně a svého koně pak vlastně trestají za to, že nezastavil, bez toho, že by předtím koně, pro něj srozumitelnou pobídkou o zastavení požádali. Koně pak vlastně rovnou trestají, bez toho, že by ho napřed o zastavení požádali. Protože koně takovému jednání nerozumí, začnou hledat způsob, jak se mu vyhnout. A to

nejčastěji tak, jak je pro ně nejpřirozenější to je útekem. Kůň se pak zakousne do udidla a před bolestí a situací se kterou si neví rady, chce prostě utéct. Nakonec tak kůň bohužel dělá přesný opak toho, co po něm člověk chtěl. Druhá chyba, která je poměrně častá je ta, že když kůň na přiměřenou pobídku k zastavení nezareaguje, není ho jezdec schopen dostatečně rychle a důrazně opravit. Tím koně učí, že jeho pobídky nemusí brát příliš vážně.

Koně mají téměř vždy snahu s člověkem spolupracovat a dobře s ním vycházet, ale jedna z mála věcí, kterou vyžadují, je spravedlivé zacházení. Spravedlivé zacházení není nekonečné tolerování všech jejich chyb a přestupků proti tomu, co od nich člověk požaduje, ale není to ani trestání koně bez toho, že by dostal příležitost udělat věc dobře.

- ***Kontrola rychlosti – abyste mohli vždy snadno zrychlit nebo zpomalit***

Z jízdy na koni máte tím lepší zážitek a je příjemnější, čím je kůň ovladatelnější. Jak to udělat, abyste měli co nejlépe a nejsnáze ovladatelného koně, kterému budete moci důvěřovat a spolehnout se na něj a který bude důvěřovat i vám, je to, co se vám snažím vysvětlit v tomto výukovém programu.

Jedna z věcí, která **ovladatelnost koně zlepšuje je schopnost** kdykoli snadno **kontrolovat** a i jemně regulovat **rychlost, jakou kůň kluše nebo cválá.**

Toto s koněm trénuji hlavně na velkém kruhu. Samozřejmě není podmínkou, že byste tuto práci museli dělat jenom na kruhu, ale zvláště když máte koně, který má tendenci být spíše moc rychlý, je velký kruh pro tuto práci vhodnější. Koně zde totiž nemají tak velkou chuť zrychlovat jako na rovné čáře.

Při této práci jsou zásadní dvě věci:

Jednak **je to nácvik plynulého zrychlení** na jemnou pobídku holení. Zde je důležité a nejvíce se soustředím na to, aby kůň zrychloval plynule. Z pomalého

klusu do rychlého postupně zrychluji třeba 3 až 4 vteřiny. **Čím plynulejší toto zrychlování je, tím větší mám nad rychlostí koně kontrolu.** Není dobře, vyrazí-li kůň z pomalého klusu do rychlého během okamžiku.

Druhá důležitá věc je snadné zpomalení bez tahání za otěže. Principy přechodu z rychlého klusu do pomalého jsou stejné jako u zastavení. **Vždy se snažím zpomalit pouze změnou sedu,** případně zvýšením tlaku do třmenu. Když mluvím o změně sedu, každého asi napadne, jak sed změnit. Po pravdě řečeno, **je úplně jedno, jak svůj sed změníte,** zda si sednete hlouběji do sedla, nebo se naopak v sedle nadlehčíte a třeba trochu předkloníte. **Ale opravdu důležité je, tuhle změnu sedu provádět vždy stejně. Jen tak se na ní totiž kůň může naučit reagovat.**

Když kůň na moji změnu sedu nereaguje a nezpomalí, použiji stejný princip jako při nácvičku zastavení, **v klidu ho zastavím svojí rukou,** nechám 2 – 3 vteřiny stát a pak naklušu do pomalého klusu.

Pokud totiž opravím koně tak, že svůj původní požadavek, který byl klus pouze zpomalit, následnou korekcí přeženu a koně zastavím, podaří se mi koni opravdu rychle vysvětlit, že je pro něj jednodušší a příjemnější klus pouze zpomalit, než následně na tlak udidla úplně zastavit. Při této práci, ostatně jako i při každé jiné, je důležité být ke koni spravedlivý a dobré provedení odměnit a to které nepovažujete za dobré opakovat. Jestliže naopak koni tolerujete horší provedení, učíte ho, že na vaši pobídku nemusí reagovat vždy dobře. Možná máte přitom pocit, že jste si momentálně něco ulehčili, ale do budoucna jste si pouze přidělali více práce. V podstatě tak totiž podvádíte sami sebe.

Jak zlepšit přesnost vedení koně

Další důležitá věc, na kterou se soustředím, je jasná představa toho, co chci s koněm udělat, jak to chci udělat a kde přesně to chci udělat. Vždy máte

mnohem **větší pravděpodobnost, že kůň** vaše **požadavky splní** dobře, **když se soustředíte a** ve své hlavě si tohle **dobré provedení představíte**.

Naopak, jestliže chcete s koněm cokoliv provést a vaše hlava je přitom plná negativních myšlenek na to, co všechno zde kůň může udělat špatně, každý kůň to hned podvědomě vycítí a těžko můžete očekávat, že vaše přání splní dobře, když ani vy sami nejste přesvědčeni, že se tak stane. Nechci zde tvrdit, že **pokud myslíte na správné věci, kůň vždy udělá všechno dobře, ale rozhodně je pravděpodobnost dobrého provedení opravdu mnohem větší**.

Podobný princip funguje i ve vztahu mezi lidmi. Možná jste si všimli, že třeba ve škole mají někteří učitelé ve třídě respekt a ani notoricky zlobivé děti se při jejich hodinách neodvážejí vyrušovat. A tento respekt není vybudován slovy a výhrůzkami nebo fyzickými tresty. Tento respekt je vybudován tak, že tito učitelé nepochybují o tom, že děti budou zkrátka dělat to, co po nich oni chtějí. Můžeme tomu říkat třeba mentální síla. Tohle samozřejmě funguje i ve společnosti dospělých lidí. Občas vidíte někoho, kdo má u ostatních lidí přirozený respekt a lidé ho rádi poslouchají a ochotně se jím nechají vést, protože mu důvěřují a jsou přesvědčeni, že tyto lidi poslouchat a následovat je pro ně dobré a správné. U koní je tato potřeba ještě větší. Jestliže si u nich budujete respekt a získáte jejich důvěru, budou vás mít rádi, budou se s vámi cítit bezpečně a ochotně vás budou následovat i tam, kam, by se sami nikdy neodvážili.

Je důležité nezaměňovat lidi, kteří tento respekt mají s těmi, které by ho chtěli mít. Rozdíl mezi nimi je totiž obrovský. Jedni jsou přesvědčení, odhodlaní, vědí jak a jsou důslední, zatímco ti druzí se o to snaží. A ono snažit se ze země zvednout cihlu nebo ji opravdu zvednout je obrovský rozdíl. Je to rozdíl v tom, že něco buď uděláte, nebo neuděláte. **Takže se nesnažte myslet na správné věci, nesnažte se být klidný a rozhodní a nesnažte se být důslední, ale zkrátka takoví buďte.**

- ***Práce na dvou stopách – abyste mohli vždy snadno a správně nacválat***

Při práci na dvou stopách v klusu zlepšujete ustoupení zádi koně od vašeho tlaku. Tím rozvíjíte gymnastické schopnosti koně, kůň je zde nucen pracovat správně svým hřbetem, který posiluje a procvičujete zde pozici, která je důležitá pro nácvik správného nacvávání.

Jestliže koně dostanete do pozice, kdy jeho zád' ustoupí například o kousek doprava z osy vaší jízdy, a v tomto momentě koně vyzvete k nacvávání na pravou nohu, v naprosté většině případů pak kůň nacválá správně, i když se v tu dobu třeba správné nacvávání teprve učí.

U správného nacvávání jsou opravdu důležité dvě věci:

Jednak je to schopnost dostat koně v okamžiku nacvávání do správné pozice. Tím, že koně do této pozice dostanete mu hodně zkomplikujete možnost na vaší pobídku zareagovat špatně a nacválat na opačnou nohu než jste chtěli. Druhá důležitá věc je to, aby na vaši pobídku do cvalu kůň pouze nezrychloval kus, ale přešel hned do cvalu. **Jakmile zvládnete práci na dvou stopách v klusu, máte vlastně více jak polovinu práce na správném nacvávání za sebou.**

- ***Poloviční překrok – pro snazší vedení koně v každé situaci***

Jakmile kůň zvládne ustoupení na holeň v kroku, začínám trénovat poloviční překrok v klusu. Na rozdíl od ustoupení na holeň, zde kůň neustupuje pouze do strany od mé pobízející holeně, ale při klusu dopředu zároveň i ustupuje do strany od mé pobízející holeně, takže výsledkem je pohyb šikmo dopředu.

Pro dobré provedení je důležité, zvlášť pokud se koni do tohoto cviku příliš nechce, dát koni dostatečně silnou pobídku holení, aby od vašeho tlaku

přitom, co kluše dopředu, současně i **ustoupil do strany**. Zároveň je důležité, jakmile kůň od vašeho tlaku začne ustupovat, váš tlak povolit a koně tak odměnit a říct mu, že udělal to, co jste chtěli.

Jakmile tento cvik zvládnete, budete překvapeni, jak vám pak bude vedení koně připadat snadné.

Jak používat bič a ostruhy

Někteří koně dobře reagují na pobídky holení, ať už po nich požadujete zlepšení pohybu dopředu, či pohyb do strany. **Máte-li však koně, který pobídky vaší holeně nebere příliš vážně, je nutné tuto pobídku zesílit natolik, aby na ni kůň opravdu výrazně zareagoval.** Určitě je lepší zesílit pobídku natolik, že reakce koně bude až trochu přehnaná, než opakovat pobídku, která je příliš slabá na to, aby koně opravdu přiměla udělat to, co jste po něm chtěli. Právě k zesílení této pobídky je vhodné použít bič nebo ostruhy.

Použití biče je docela snadné, ale když používáte ostruhy, je nutné mít stoprocentně pod kontrolou, kdy koně pobízíte pouze vaší nohou a kdy i ostruhou.

Někteří lidé, jakmile si nandají ostruhy, pobízejí pak koně pořád jenom ostruhami. Tím, ale neučíte koně reagovat na jemné pobídky, ale učíte ho reagovat na ty silné a ke koni to není úplně spravedlivé. Kůň neustálým používáním příliš silných pobídek postupně znecitliví a časem se může stát, že už si s žádnými pobídkami ani jemnými, ani silnými, hlavu moc lámat nebude.

Správný postup je koně o cokoliv napřed požádat jemnou pobídkou a teprve, když kůň tuto vaši jemnou pobídku ignoruje, tak ji výrazně zesílit a použít třeba bič nebo ostruhu.

Ani vám by se asi příliš nelíbilo, kdyby vás třeba váš nadřízený v práci místo, aby vám řekl: udělej prosím tohle, rovnou kopl do zadku špičatou botou.

Nezapomeňte

- **Práce s koněm není souboj**, ve kterém musí jeden vyhrát a druhý prohrát. Naopak by se mělo jednat o oboustranně výhodné partnerství, ze kterého získávají obě strany. Skutečné vítězství není to, že kůň prohraje, **skutečné vítězství je to, že vyhrajete oba dva**. Kůň se naučí rozumět vašim požadavkům, rád a ochotně je plní a vy jste pro něj někdo, komu může plně důvěřovat a spolehnout se na to, že ho nebude uvádět do pro něj neřešitelných nebo bezvýchodných situací.
- **Kůň má od přírody zájem s lidmi spolupracovat a dobře s nimi vycházet.** Nesnažte se tuto vlastnost koně potlačit, ale naopak ji rozvíjet.
- **Každý kůň má trochu jiné vrozené předpoklady**, nelze tedy očekávat, že z každého koně vychováte závodního šampiona. **Na druhou stranu od každého koně očekávám, že zvládne provést dobře základní věci** tzn., že při správném výcviku bude dobře ovladatelný v kroku, klusu i ve cvalu. **To ale neznamená, že tento výcvik bude u každého koně trvat stejně dlouho.**

Věci, které jste si zde přečetli, uvidíte i ve videu a věřím, že vám tento text pomůže lépe porozumět jeho obsahu.

Přeji vám hodně radosti a úspěchů při práci s vaším koněm.

Radek Líbal